

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Aneks do Informatora o egzaminie maturalnym z języka kaszubskiego jako języka regionalnego w Formule 2023 obowiązujący w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język kaszubski – poziom rozszerzony; część ustna
<i>Termin egzaminu:</i>	Termin główny – maj 2023 i 2024 r. Termin dodatkowy – czerwiec 2023 i 2024 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	13 czerwca 2022 r. (aktualizacja: 26 sierpnia 2022 r.)

Na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw¹ w **Informatorze o egzaminie maturalnym z języka kaszubskiego jako języka regionalnego od roku szkolnego 2022/2023²** wprowadza się następujące zmiany.

	1	Nr strony/stron w Informatorze	Zakres zmiany
		Cały dokument	Zmiana podstawy przeprowadzania egzaminu

1. W roku 2023 oraz 2024 egzamin maturalny z języka kaszubskiego jako języka regionalnego w Formule 2023 jest przeprowadzany na podstawie **wymagań egzaminacyjnych** określonych w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r.³, zwanych dalej „wymaganiami egzaminacyjnymi”.
2. Wymagania egzaminacyjne są podane poniżej.

Ogólne wymagania egzaminacyjne

- I. Świadomość własnego dziedzictwa regionalnego.
  1. Rozumienie znaczenia literatury i kultury w kształtowaniu poczucia tożsamości regionalnej.
  2. Pogłębianie znajomości literatury, języka, historii i kultury regionu.
  3. Przygotowanie do świadomego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
- II. Kształcenie językowe.
  1. Kształcenie umiejętności posługiwania się leksykalnymi zasobami języka.
  2. Świadome wykorzystanie języka regionalnego do wzmacniania poczucia tożsamości i uczestnictwa w życiu wspólnoty regionalnej.
  3. Pogłębianie wiedzy na temat zagadnień z zakresu nauki o języku.
  4. Wzbogacanie umiejętności komunikacyjnych, wykorzystywanie języka kaszubskiego w różnych sytuacjach.
  5. Stosowanie szeroko pojętej indywidualizacji nauczania w wyrównywaniu kompetencji językowych uczniów.
  6. Wyrabianie szacunku do lokalnych odmian języka regionalnego.
- III. Kształcenie literackie i kulturowe.
  1. Poznawanie i poszerzanie zakresu znajomości literatury kaszubskiej.
  2. Kształcenie umiejętności analizy i interpretacji dzieł literackich i innych tekstów kultury.
  3. Kształtowanie umiejętności świadomego uczestniczenia w kulturze: regionalnej, polskiej, europejskiej i światowej.
  4. Kształcenie szacunku dla kultury własnej i innych.

¹ Dz.U. 2022, poz. 1116.

² Dokument jest dostępny pod adresem:

http://cke.gov.pl/images/EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/Informatory/Informator_EM2023_jezyk_kaszubski.pdf

³ Dz.U. 2022, poz. 1246.

5. Rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i rozwijanie potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

IV. Tworzenie wypowiedzi.

1. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w języku kaszubskim w różnych formach wypowiedzi ustnych i pisemnych.
2. Szerokie wykorzystywanie kompetencji językowych w różnych sytuacjach.
3. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, poglądów i opinii.

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

POZIOM PODSTAWOWY	POZIOM ROZSZERZONY
I. Świadomość własnego dziedzictwa regionalnego. Zdający:	
<ol style="list-style-type: none"> 1) analizuje różne wzorce postaw i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość; 2) rozumie tematy, motywy, topoty charakterystyczne dla literatury kaszubskiej; 3) rozumie kontekst kulturowy poznawanych utworów literackich; 4) dostrzega korzyści wynikające z wzajemnego przenikania się kultur; 5) dostrzega wartości tkwiące w szeroko pojętym nazewnictwie regionalnym. 	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje w tekstach kultury różne problemy związane z życiem społeczności posługującej się językiem regionalnym kaszubskim; 2) rozpoznaje i rozumie wzajemne wpływy języków na siebie; 3) ma świadomość współistnienia różnych kultur.
II. Kształcenie językowe.	
1. Gramatyka. Zdający:	
<ol style="list-style-type: none"> 1) wykazuje się wiedzą z zakresu fleksji, słowotwórstwa i składni; 2) odnosi się z szacunkiem do lokalnych odmian języka regionalnego; 3) stosuje w tekście zasady ortografii i interpunkcji; 4) analizuje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, rozpoznaje równoważniki zdań; 5) rozpoznaje temat słowotwórczy i formant w wyrazach pochodnych i wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym. 	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego.</p>
2. Zróżnicowanie języka. Zdający:	
<ol style="list-style-type: none"> 1) wie, że język jest systemem znaków a komunikacja odbywa się na poziomie werbalnym i niewerbalnym; 2) rozpoznaje wyrazy wieloznaczne i rozumie ich znaczenia w tekście; 	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozpoznaje i nazywa wybrane cechy języka kaszubskiego;

<p>3) rozumie pojęcie stylu i potrafi rozpoznać różne jego rodzaje;</p> <p>4) rozpoznaje funkcje języka w tekście;</p> <p>5) dostrzega wpływ leksyki na tworzenie różnych odmian języka;</p> <p>6) rozpoznaje różne typy słownictwa (np. archaizmy, neologizmy, eufemizmy, wulgaryzmy).</p>	<p>2) sytuuje język kaszubski na tle innych języków.</p>
<p>3. Komunikacja językowa i kultura języka. Zdający:</p>	
<p>1) posługuje się literacką odmianą języka w piśmie oraz literacką lub lokalną odmianą w mowie;</p> <p>2) rozróżnia pojęcia błędu językowego, poprawności i stosowności wypowiedzi;</p> <p>3) czerpie dodatkowe informacje z przypisu i innych treści towarzyszących tekstowi;</p> <p>4) stosuje zasady etyki i etykiety językowej, wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji z rozmówcą.</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <p>1) rozróżnia i omawia na wybranych przykładach funkcje języka – poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (tworzenie wypowiedzi i stosowanie języka w aktach komunikacji) oraz społeczną (jednoczenie grupy i budowanie tożsamości zbiorowej – regionalnej, środowiskowej, narodowej).</p>
<p>4. Odbiór przekazu językowego. Zdający:</p>	
<p>1) rozpoznaje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu;</p> <p>2) odczytuje sens tekstu (np. znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań porządkowanych w akapicie), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości;</p> <p>3) odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych; popularnonaukowych, prasowych;</p> <p>4) rozpoznaje gatunki publicystyczne, prasowe, radiowe i telewizyjne.</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <p>1) dokonuje logicznego streszczenia tekstu argumentacyjnego (wyróżniając kluczowe pojęcia, twierdzenia i sposób ich uzasadnienia);</p> <p>2) rozpoznaje wypowiedź argumentacyjną, wskazuje tezę, argumenty i wnioski.</p>
<p>III. Kształcenie literackie i kulturowe.</p>	
<p>1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Zdający:</p>	
<p>1) rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie, potrafi wymienić ich cechy;</p> <p>2) rozpoznaje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu i określa ich funkcje;</p> <p>3) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego;</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <p>1) dostrzega estetyczne wartości utworu literackiego;</p> <p>2) przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich;</p> <p>3) w interpretacji tekstów wykorzystuje wiedzę o ich cechach gatunkowych;</p>

<p>4) rozpoznaje podstawowe motywy i toposy (np. ojczyzny, poety, matki, ziemi, wędrowności, inne) oraz ich funkcje w utworze;</p> <p>5) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa kluczowe, motto);</p> <p>6) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, biograficzny;</p> <p>7) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości regionalne, narodowe i uniwersalne.</p>	<p>4) przyporządkowuje poznane utwory do określonych grup literackich (np. Młodokaszubi, Zrzeszeńcy).</p>
<p>2. Odbiór tekstów kultury. Zdający:</p>	
<p>1) interpretuje dzieła sztuki;</p> <p>2) określa wartości poznawanych tekstów kultury.</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego.</p>
<p>IV. Tworzenie wypowiedzi.</p>	
<p>1. Mówienie. Zdający:</p>	
<p>1) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki;</p> <p>2) wypowiada się na tematy poruszane w toku edukacji;</p> <p>3) publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź.</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <p>1) stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie;</p> <p>2) przygotowuje wypowiedź (analizuje temat, dostosowuje do niego formę wypowiedzi, sporządza plan wypowiedzi);</p> <p>3) rozróżnia normę językową wzorcową i użytkową;</p> <p>4) ocenia własne kompetencje językowe (poprawność gramatyczną, zasoby leksykalne) oraz kompetencje komunikacyjne (stosowność i skuteczność wypowiedzenia się).</p>
<p>2. Pisanie. Zdający:</p>	
<p>1) hierarchizuje informacje zawarte w tekście;</p>	<p>spełnia wymagania określone dla poziomu podstawowego, a ponadto:</p> <p>1) tworzy dłuższy tekst pisany (rozprawka, referat, interpretacja utworu literackiego)</p>

<p>2) tworzy tekst własny, stosując adekwatną do tematu formę wypowiedzi;</p> <p>3) opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje przeróbek, uzupełnień, transformacji, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi);</p> <p>4) wykonuje różne działania na tekście (np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt, cytuje, sporządza przypisy, dokonuje przekładu);</p> <p>5) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny.</p>	<p>lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;</p> <p>2) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).</p>
--	---

	<p>2 Nr strony/stron w Informatorze</p>	<p>Zakres zmiany</p>
	<p>8</p>	<p>Zmiana listy lektur obowiązkowych</p>

1. Lista lektur obowiązkowych na egzaminie maturalnym w 2023 i 2024 roku:

Proza:

Budzisz Alojzy, *Dokôžë* (wybrane utwory lub fragmenty);
 Ceynowa Florian, *Rozmòwa Kaszëbë z Pòlòchã* (fragmenty);
 Derdowski Hieronim, *Ò panu Czòrlińszcim, co do Pùcka pò sęcë jachòt* (całość);
 Drzeżdżon Jan, *Twarz Smętka* (fragmenty);
 Janke Stanisław, *Łiskawica* (fragmenty);
 Jażdżewski Bolesław, *Wspomnienia kaszubskiego Gbura*, cz. 3 (fragmenty);
 Labuda Aleksander, *Gùczów Mack gòdò* (wybrane felietony);
 Łajming Anna, *Czterolistna koniczyna* (wybrane opowiadania lub fragmenty); *Dzieciństwo, Młodość* (wybrane fragmenty);
 Majkowski Aleksander, *Žëcé i przigòdë Remùsa* (całość);
 Walkusz Jan, *Sztrądã słowa* (fragmenty);
 Zbrzëca Jón (ps.), *W stolëcë chmùrników* (wybrane eseje lub ich fragmenty)

Poezja:

Wybór wierszy następujących poetów:

Bieszk Stefan, Czaja Ida, Derdowski Hieronim, Drzeżdżon Jan, Heyke Leon, Janke Stanisław, Karnowski Jan, Labuda Aleksander, Majkowski Aleksander, Nagel Alojzy, Pepliński Antoni, Rompski Jan, Sędzicki Franciszek, Stachurski Jerzy, Szymańska Ugowska Bożena, Trepczyk Jan, Zbrzyca Jan (ps.).

Dramat:

Wybrane dramaty w całości lub fragmentach Jana Karnowskiego oraz Jana Rompskiego; Sychta Bernard, *Hanka sã żeni* (fragmenty) lub inny dramat we fragmentach.

2. Uczeń może również odwołać się do innych lektur zamieszczonych w *Informatorze o egzaminie maturalnym z języka kaszubskiego jako języka regionalnego od roku szkolnego 2022/2023*

Proza:

Fikus Stefan, wybrane fragmenty prozy;
Grass Günter, *Blaszany bębenek* (fragmenty);
Heyke León, *Dobrogòst i Miłostawa* (fragmenty).

Poezja:

Wybór wierszy następujących poetów:
Bartelik Stanisław, Fopke Tomasz, Labudda Jaromira, Makurat Hanna, Muza Krystyna,
Pieper Michał, Piepka Jan, Zmuda Trzebiatowski Robert.

Przekłady:

Tłumaczenia literatury polskiej i światowej na język kaszubski (wybrane utwory lub ich fragmenty).

Teksty pomocnicze, np. bedekery, czasopisma, leksykony, monografie, opracowania, poradniki, przewodniki, słowniki.

	3	Nr strony/stron w <i>Informatorze</i>	Zakres zmiany
		53–119	Anulowane zadania w części testowej egzaminu

Z powodu niezgodności treści zadania z wymaganiami egzaminacyjnymi anuluje się następujące zadania:

1. Zadanie 2. Przykład 3. (s. 50–53)

Tekst 2.

1. Zadanie 7. (s. 70–71)

	4	Nr strony/stron w <i>Informatorze</i>	Zakres zmiany
		21	Liczba punktów możliwych do zdobycia w części pisemnej egzaminu

W roku 2023 i 2024 w części pisemnej z języka kaszubskiego jako języka regionalnego zadaniem zdających będzie tylko napisanie wypracowania. Za napisanie wypracowania zdający będzie mógł otrzymać maksymalnie 35 punktów.

	5	Nr strony/stron w <i>Informatorze</i>	Zakres zmiany
		53–99	Anulowane zadania w części pierwszej egzaminu – <i>Test</i>

Z powodu rezygnacji w roku 2023 i 2024 z testu na poziomie rozszerzonym anuluje się zadania w części pierwszej egzaminu.